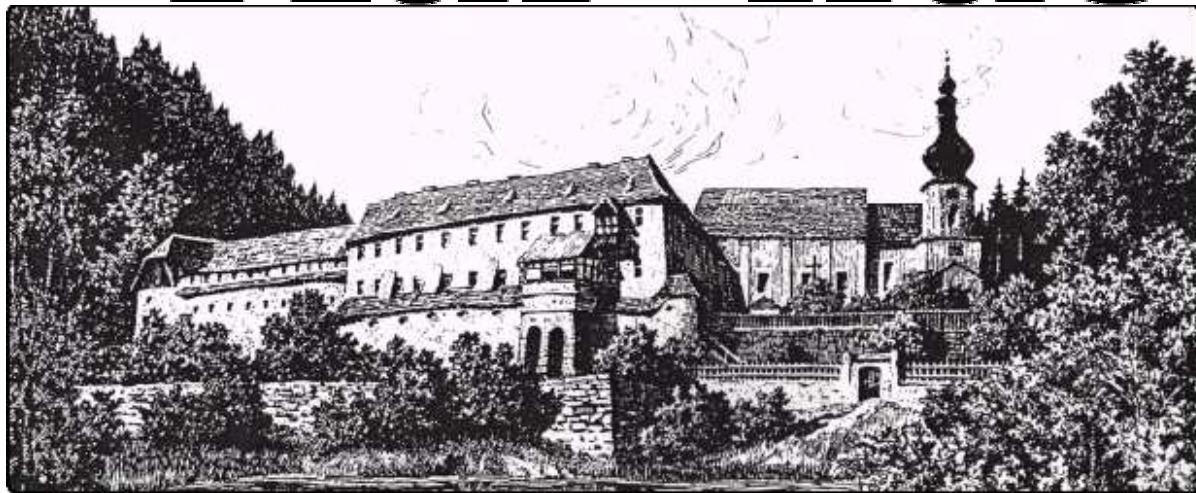

Aurelius

Vážení a milí přátelé,

dovolte nám, prosím, požádat Vás o pomoc dětem a seniorům; o pomoc při záchraně a rekonstrukci neobyčejně vzácné kulturní památky, bývalého augustiniánského kláštera v obci Pivoň u Domažlic. Klášter po své rekonstrukci bude sloužit jako léčebné a rehabilitační středisko pro postižené děti, jako azyl pro děti z válečných či nebezpečných oblastí nebo oblastí zasažených přírodní katastrofou.

Bude zde také zřízeno hezké a příjemné ubytování pro babičky a dědečky, kteří zde najdou domov a také práci s dětmi a pro děti.

V jiné části objektu někdejšího pivoňského kláštera bude zřízena knihovna a archiv, jež budou tématicky zaměřeny zejména na historii, současnost a budoucnost soužití evropských národů, národností a náboženství.

Budou zde pořádány semináře, přednášky, setkávání lidí, výstavy, koncerty a další kulturní a společenské akce.

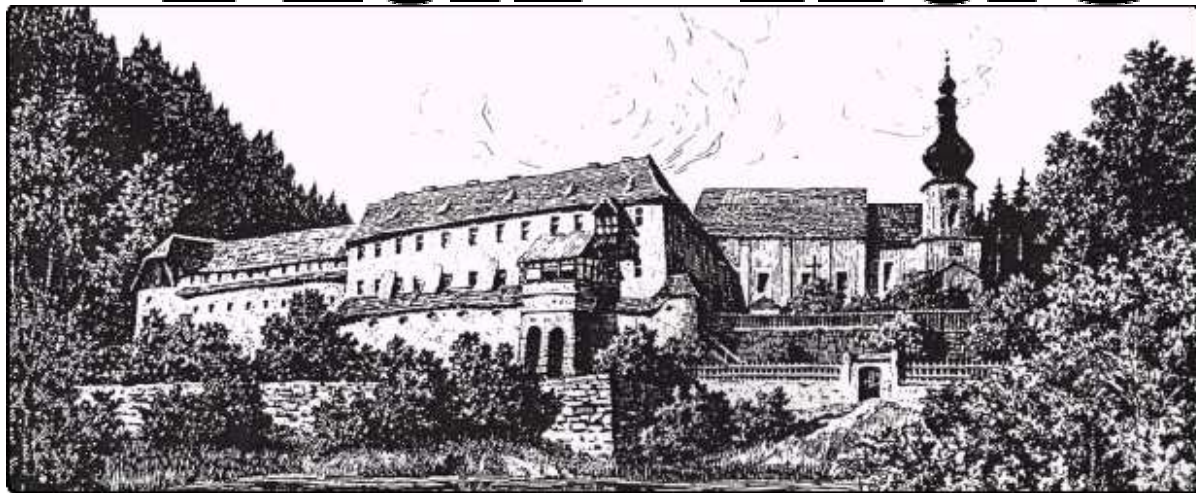
Součástí rekonstruovaného objektu budou také například hřiště pro děti, umělecké a řemeslné dílny, obrazová a fotografická galerie, meditační zahrada a další okrasné, umělecké, rehabilitační a léčebné prostory.

Pomozte nám, prosím, zachránit vzácnou historickou a kulturní památku a proměnit ji ze smutného, chátrajícího komplexu domů na místo uzdravování, krásy a radosti.

Děkujeme Vám za pomoc všem těm, kteří si bez Vaší laskavosti pomoci nemohou.

Za Aurelius, občanské sdružení pivoňského kláštera
Ladislav Henek, předseda

Aurelius

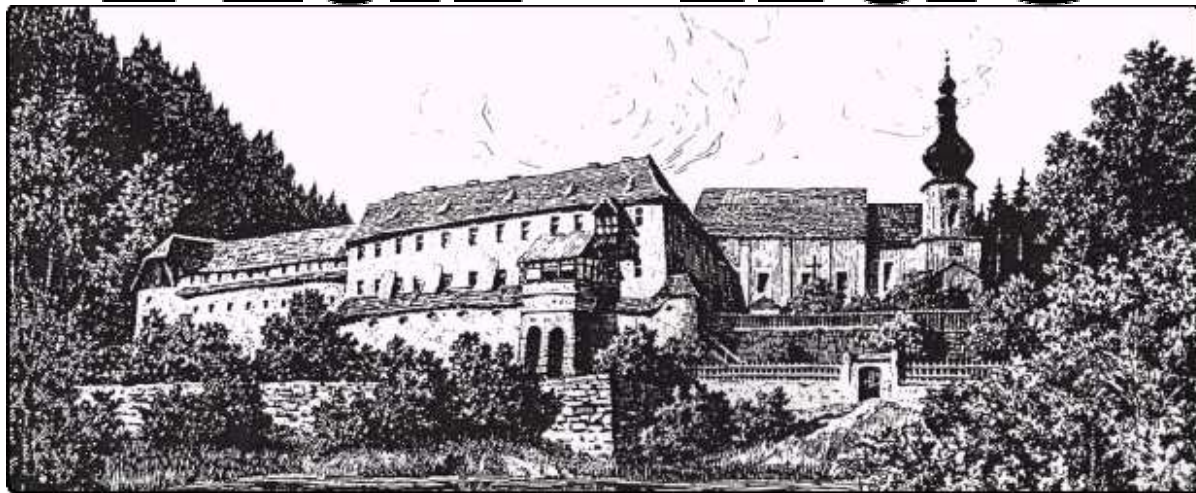

Ing. Martin Dvořák, generální ředitel Prima TV

„Televize Prima považuje projekt na záchranu, rekonstrukci a následné využití bývalého augustiniánského pivoňského kláštera a proměnu na ‚dům plný dětí‘ za velmi záslužnou a pozitivní humanitární činnost. Projekt, jenž zajistí jednak záchranu výjimečné kulturní památky, a po rekonstrukci také využití objektu k humanitárním účelům, si bezesporu plně zaslouží podporu Prima TV. Využití rekonstruovaného prostoru někdejšího kláštera Pivoň například jako místa, kde naleznou útočiště děti z oblastí postižených ozbrojenými konflikty, je zcela ojedinělým projektem v celé České republice. Jedinečnost mu dodává i spojení azylového dětského domova s domovem pro seniory. Jsme přesvědčeni, že soužití několika generací v tomto unikátním prostředí a další doprovodné kulturní, vzdělávací a společenské aktivity přinesou naději a spokojenost těm, kteří v ně mnohdy už ani nedoufali. Proto si Prima TV velmi cení toho, že se jako hlavní mediální partner může na tomto projektu podílet.“

Občanské sdružení pivoňského kláštera Aurelius:
Adresa: V Malém Háji 310 • Odolena Voda • 250 70
Kontakt: Ladislav Henek • telefon: 0724 044 610 • e-mail: aurelius@aurelius.cz
<http://www.aurelius.cz> • IČO: 265 45 080
Číslo účtu: 824433001/2400

Aurelius

HISTORIE KLÁŠTERA

Podle pověsti nechal na Pivoni postavit na paměť svého vítězství nad císařem Jindřichem III. kníže Břetislav r. 1040 kapli. V následujících letech byla tato kaple biskupem Severinem ustanovena na klášter a obdařena okolními lesy a loukami. Klášterní kostel byl tímto biskupem vysvěcen roku 1047.

Zpráva Paprockého (uveřejněno v Trajerovi - Die Budweiser Diöcese):

„V r. 1047 nechal zříditi Břetislav na místě svého vítězství nad Němci klášter, s kostelem P. Marie, vysvěcený biskupem Severem, daný řeholníkům řádu sv. Augustina.“

Církevní archiv:

„Když pražský biskup Šebíř posvětil chrám a uvedl do kláštera mnichy poustevnického řádu svatého Augustina, přijel kníže Břetislav a položil na oltář základní listinu. Shromážděným řeholníkům přečetl z ní sám biskup Šebíř mohutným hlasem mimo jiné: „...že kníže tento klášter založil, vystavěl, bohatě nadal a zasvětil Bohu, Pánu mocností, Matce Panenské od anděla pozdravené a Janu Křtiteli, patronu českých vévodů.“ Dále potom pokračoval: „...že tento klášter má hlásati věčnou a vděčnou paměť na vítězství dobyté roku 1040 na tomto místě nad německým císařem Jindřichem III. a mniši že zde mají ustavičně modlitby konati za vévodu, jeho rod, za všechny budoucí panovníky české, jakož i za ty, kteří v tomto krvavém boji padli.“

Zakládající listina byla zničena buď za husitských válek, nebo za požáru kláštera v roce 1573. První písemná zmínka o konventu (berní rejstřík plzeňského kraje) tak pochází z roku 1379, je však zřejmé, že k jeho založení muselo dojít daleko dříve. Dokládá to dochovaný presbytář konventního kostela, který vznikl podle odborníků nesporně již ve 13. století.

Terminus post quem poskytuje rok 1256, kdy papež Alexander IV. sezval do Říma superiory dosud existujících eremitských kongregací s řeholí sv. Augustina, které scelil do nového řádu augustiniánů eremitů.

Řeholníci mnichovského kláštera náleželi k bavorské poustevnické komunitě sv. Viléma, proto byli nazýváni také vilhemité. Řádový oděv tvořila černá kutna, přepásaná pasem stejné barvy, s dlouhými širokými rukávy a hrotitou kápí. Jako všeobecná pravidla obdrželi řeholi augustiniánů. V čele každého konventu stál na tři roky volený převor, v čele všech konventů řádové provincie provinciální převor (prior provincialis) se čtyřmi definity, v čele řádu generál, volený generální kapitulou.

Eremitorium na Pivoni byl první augustiniánský klášter v Čechách. Řeholníci museli složit osobně slib chudoby, mohli ale pro blaho řádu mít majetek a provozovat řemeslo.

Zpráva Paprockého (uveřejněno v Trajerovi - Die Budweiser Diöcese):

„Klášter byl jako mnoho dalších zničen po smrti Václava IV. Dlouho byl pustý, později znovu obnoven augustiniány.“

Za husitských válek řeholníci z Pivoně uprchli. V květnu roku 1421, když domažličtí dobyli hrad Herštejn, zde bylo upáleno 17 katolíků, převážně řeholníků z kláštera. Vlastní konvent a kostel však nebyly během husitských bouří výrazněji poškozeny. Bohuslav Balbín sice popisuje, že roku 1421 areál podlehl ohni, ten však pravděpodobně zničil jen dřevěné konstrukce. Horší újmu přineslo klášteru až rozhodnutí císaře Zikmunda Lucemburského zastavit řádový majetek do světských rukou. Ale protože se augustiniáni záhy do Pivoně vrátili a s pomocí papežského breve Bonifáce IX. se dokonce ujali i farní správy v blízkém okolí, dovolily jim jejich příjmy celý areál obnovit. Aby se zvýšily klášterní příjmy, zřídili augustiniáni výrobu potaše, obilný a papírový mlýn, zbrojní hamr a pivovar. Poddaní kláštera provozovali četná řemesla, v Mnichově dokonce vznikl první řemeslnický cech v Čechách, a to tkalcovský. Řeholníci prosluli zejména jako přírodní lékaři a bylináři. V klášterních zahradách na Pivoni byly pěstovány léčivé byliny. Později dostal klášter také právo na zřízení lékárny.

V Mnichově byl také z podnětu řeholníků zřízen celní úřad. Specifickým klášterním artiklem se stal chov hlemýždů a pstruhů. Hospodářským otázkám byla vůbec věnována velká pozornost, zejména pěstování zrnin a hlíznatých plodů. Vedle pivovaru byla zřízena chmelnice, ale bez většího významu.

V roce 1573 se stal převorem kláštera P. Augustinus Becinauer, pocházející z bavorského Landshutu. Téhož roku vyhořel konvent a oheň zničil všechny písemnosti kláštera. Další rána následovala roku 1586, kdy veškerý tehdejší pozemkový majetek augustiniánů uchwátí utrakvistický majitel panství Petr ze Švamberka. I přes silně omezený tok klášterních příjmů se však augustiniánům v roce 1595 podařilo částečně obnovit sešlé stavby. „Léta potom 1595 kněz Kašpar Malesius rodem z Opole, klášter ten právě z gruntu vystavěl, a což bylo odňato, zase k němu přivlastnil,“ píše klášterní kronikář Pabrocus. Práce však patrně neměly velký rozsah a netýkaly se zřejmě celého areálu, protože to neodpovídalo potřebám v této době již silně zmenšené klášterní komunity. Obyvatelé okolí, většinou protestantského vyznání, projevovali ke klášterní komunitě stále větší nepřátelství, které vyvrcholilo roku 1606 zastřelením představeného kláštera Kašpara Malesia. Přesto řeholníci v Pivoni vydrželi.

1619 daly stavy klášter i panství vdově po Petrovi Švamberkovi Anně Maximiliáně; po bělohorské bitvě byl majetek kláštera vrácen vítězným císařem Ferdinandem II. Roku 1641 vyplnili Švédové klášter i s okolím a zůstali zde deset měsíců. V roce 1648 se Švédové objevili znovu, řeholníci se zachránili útekem do Bavor, klášter ale musel zaplatit velké výpalné.

Nelze doložit, kdy přesně byla poté zahájena obnova kláštera, ale nepochybně již roku 1666 stálo křídlo s refektářem. V té době se do čela konventu dostal P. Hyacinthus Langauff, nejprve jako vikář a o dvě léta později již jako převor. Tento úřad zastával 18 let a během své vlády věnoval značnou pozornost výstavbě kláštera. Postavil nový refektář s dlouhým traktem a horní cely. Jeho nástupcem od roku 1686 byl po šest let P. Alipius Ernst, pod jehož vedením došlo k významné přestavbě chrámu Panny Marie. Řeholníci pořídili chór s monumentálními varhanami a rovněž množství vyřezávaných lavic. V roce 1696 byl zřízen hlavní oltář, pod nímž je uložen památný pařez, na němž seděl podle pověsti kníže Břetislav v době bitvy. V roce 1686 byla přestavěna loď kostela. Dále ho rozšířila a celý slohově sjednotila raně barokní přestavba. Portál kostela však nese datum až 1691 a má výraznou raně barokní podobu s roztrženým frontonem.

Z církevních archivů:

„Po 700 letech, v letech 1740 až 1747, se snažil pivoňský převor Cyriak Votava toto slavné jubileum oslavit důstojným způsobem. Sedm let měla trvat tato velkolepá slavnost. Měla sem chodit procesí ze všech koutů země české i moravské a konat se zde slavné poutě.

V klášterním kostele byl hrob blahoslaveného poustevníka Kolmana. Pro nastávající slavnosti bylo však třeba získat nové ostatky svatých... To uznával sám provinciál řádu Michael Mareš, neboť s těžkým srdcem pozoroval, že úcta klatovské Panny Marie, šířená klatovskými jezuity, pomalu, ale jistě zastiňuje Pivoňku. Měla-li se znovu obrátit pozornost poutníků ke klášteru zapadlému v hlubokých lesích, mohlo to zmocit jen svaté tělo některého mučedníka, nebo mučednice Páně, nadané zázračnou mocí a silou. A tak se stalo, že provinciálu Marešovi se podařilo přivést tělo mučednice Faustiny i s povolením, že může být veřejně vystaveno a uctíváno. (Dodejme, že Faustina je jméno latinské, její svátek připadal na 18. ledna a v češtině Faustina znamená ŠTASTNÁ.)

Zpráva o ostatcích svaté Faustiny se bleskem rozléta po celém kraji, a tak zdaleka široka se hrnuli poutníci na Pivoň. Jednotlivci i průvody se hrnuli do kláštera, kde na oltáři ve skleněné rakvi odpočívalo tělo svěťice, ozdobené květinami vyrobenými ze stříbra, zlatých drátků a filigránového skla. Slavnosti trvaly sedm let, ale končily vždy několikátýdenní zimní přestávkou, aby mohly být ozdoby kolem těla svaté Faustiny obnoveny. Vyvrcholením oslav byl vždy svátek navštívení Panny Marie. Klášter Pivoňský byl v tu dobu na vrcholu rozkvětu.

V další etapě (1733 za převora P. Cyriaka Votavy) byla postavena nová chodba a sakristie, stejně jako zadní trakt kláštera, kanceláře a roku 1756 pivovar. V roce 1783 bylo v klášteře 17 kněží, 12 studujících a 5 bratrů laiků. Studující dokončovali svá studia nikoliv v klášteře, nýbrž na pražské universitě a bydleli u Sv. Tomáše. V klášteře mělo také sídlo Bratrstvo Sv. Šebastiána a Arcibratrstvo Utěšující Matky Boží. Klášter měl povolení udělovat plnomocné odpustky.

Zvony pocházely z 16. století. Zvon Sturmglocke nesl nápis „Anno Domini 1575 Calendorun 5. Aprilis constructum est hoc opus Reverendum Patrem Franciscum Casparum etc.“ Na menším zvonu stálo: „P. Casperus Prior Stockensis hoc opus fieri ecuravit ad honoren 1. August in die s. Michaelis Archang hoc est 29. Septembris 1577.“

Podle císařského nařízení byl pivoňský konvent zrušen 8. září 1787 a jeho jmění (141835 zlatých) propadlo Náboženskému fondu; bratři dostávali rentu 16 zlatých. V červenci roku 1800 se klášter v dražbě dostal do majetku pražského advokáta Leopolda Stohra a poté byl přeměněn na zámek. Z konventního chrámu se stal farní kostel. Prvním lokalistou byl v Pivoni 24. září 1787 jmenován někdejší knihovník a archivář řádu P. Mořic Křížátko. Sloužil zde až do ledna 1821, poté odešel na odpočinek a zemřel v témže roce.

V roce 1843 koupili někdejší konvent Thun-Hohensteinové a roku 1863 získal statek Pivoň hrabě František Coudenhove a spojil jej s Poběžovicemi.

V roce 1918 byla v konventu umístěna česká menšinová škola a policejní stanice s byty úředníků.

Po roce 1945 v někdejší klášteře sídlila armáda, později vojska ministerstva vnitra. Prostředky, vynakládané na údržbu kláštera, byly prakticky nulové.

Poté, kdy budovy připadly státnímu statku, došlo k tak rozsáhlé devastaci bývalého kláštera, že předčila devastaci husitskou i švédskou.

KOSTEL

Součástí augustiniánského komplexu je kostel, který na východní straně výrazně vystupuje z celého poměrně rozlehlého areálu. Na jeho jihozápadní nároží navazuje východní křídlo konventu, které spolu s jižním a západním křídlem obklopují obdélný dvůr. Ten není na severní straně uzavřen, protože severní křídlo se koncem devadesátých (1988) let zřítilo.

Barokní konventní budovy pravděpodobně zcela neodpovídají původnímu klášteru, situovanému patrně po jižním boku kostela. V tomto prostoru dodnes nacházíme východní pobožené zdi s gotickým portálem. Zbytek klenby dokládá, že jde o součást středověké prostory navazující na kostel. Ze severu byla středověká klausura vymezena terénní vlnou, do níž jsou dnes zahloubeny zbytky sklepů; na západě může na její rozsah poukazovat seskupení položřícených staveb. Bez solidního archeologického výzkumu však nelze situaci spolehlivě posoudit.

Kostel sestává z lodi, původně zaklenuté pěti poli valené klenby, a rovně uzavřeného presbyteria o dvou polích raně gotické křížové klenby (západní pole je obdélné, východní čtvercové, obě se zdobenými svorníky). Klenební žebra chóru mají vejčitý profil a na rozhraní klenebních polí se sbíhají na svazkové pětídílné přípory s kalichovitými hlavicemi, přiléhajícími k půlválcovému korpusu. Podobné řešení s využitím třídílných přípor shledáváme v severovýchodním a jihovýchodním rohu chóru. V protilehlých rozích chóru spočívají žebra na vysoko posazených konzolách. Pole klenby od sebe odděluje pas hranolového profilu. Ve východní stěně chóru se dochovalo původní kruhové okno, pod nímž je umístěno vysoké okno lomené. V jižní zdi chóru je zachován portálek, ve vnitřním líci východní zdi je trojlistem uzavřený sanktuář.

Architektura presbytáře je v českém prostředí zvláště neobvyklá a hovoří se o jejím přímém ovlivnění cisterciánskou tvorbou. Její nejranější datování směřuje do roku 1225, čímž by byla úplně prvním příkladem průniku gotické architektury do českého prostředí.

Z původního gotického kostela se zachovalo právě jen toto presbyterium; loď je mladším raně gotickým doplňkem.

Kostel roku 1953 vyhořel, a teprve někdy v období let 1970-72, kdy již klenba spadla, byl provizorně ochráněn novým krovem.

Ze 17. století pochází věž v jihovýchodním rohu presbyteria, která polygonálně vyrůstá z hranolového základu. Ta byla v roce 1987 podle starých vyobrazení rekonstruována.

Architektonické řešení základu je poměrně prosté, zachovaly se v něm gotické detaily, pozdně gotický je trojúhelný štít presbyteria. Naproti tomu západní průčelí vzniklo jako raně barokní novostavba, jejíž kompozice odpovídá kostelům žebřavých řádů. Liseny člení průčelí do tří os, z nichž střední je širší, a celou stavbu ukončuje trojúhelný štít. Architektura pak připomene tvorbu Martina Reinera a jeho bavorských pokračovatelů. Přiléhající východní křídlo konventního stavení je nepochybně nejstarší, v přízemí se dochovaly do dvora otevřené arkády.

VYUŽITÍ KLÁŠTERA PO REKONSTRUKCI

V článku X. Darovací smlouvy mezi obcí Mnichov a občanským sdružením Aurelius je uvedeno, k jakým účelům bude využíván bývalý pivoňský klášter:

X.

Obdarovaný se zavazuje, že po dobu minimálně 25ti let nebude využívat objekt bez projednání a písemného souhlasu zastupitelstva obce Mnichov k jiným účelům, než k těm, které jsou obsaženy v záměru na využití objektu a které byly schváleny radou obce Mnichov současně s rozhodnutím o darování objektu. Jmenovitě se jedná o následující schválené účely:

ubytování a rekonvalescence dětí z oblastí, postižených válkou či přírodní katastrofou
léčba a rekonvalescence fyzicky a mentálně postižených dětí, poúrazová rehabilitace, zklidňující terapie apod.

ubytování, rekonvalescence, léčba a léčebná rehabilitace, a možnost práce na částečný či plný úvazek pro seniory

terapeutické prostory (hypoterapie, artterapie a další terapeutické prostory a činnosti)

ekumenická a politologická knihovna, včetně archivu regionu, vydavatelství a nakladatelství

semináře, přednášky, menší a střední konference, setkávání občanů apod.

umělecká galerie, výtvarné dílny a ateliéry, výstavy, umělecká setkávání apod.

řemeslné dílny (zejména keramická dílna, sklářská dílna, kovářská dílna a další)

zahradnická činnost

hotelové ubytování pro zájemce o agroturistiku

ekologické zemědělství

výroba a prodej vlastních produktů a výrobků

Rozšíření využití objektu nad rámec vyjmenovaných účelů může obdarovaný uskutečnit pouze po projednání a písemném souhlasu s tímto rozšířením zastupitelstva obce Mnichov. Písemný souhlas bude přílohou této smlouvy.

Budoucí využití bývalého pivoňského kláštera dělíme pro přehlednost do tří bloků:

1. Léčebné a rehabilitační zařízení

2. Knihovna a kulturně-společenské centrum

3. Související prostory

Léčebné a rehabilitační zařízení

Ve spolupráci s mezinárodními humanitárními organizacemi bude pivoňský klášter poskytovat krátkodobé (10 – 20 dnů) i střednědobé (20 – 50 dnů) ubytování dětem z válečných oblastí, z oblastí postižených různými přírodními katastrofami, občanskými nepokoji a obecně z neklidných a nebezpečných oblastí. Děti zde budou mít možnost zažít (některé jistě poprvé v životě), že normální je žít v klidu, míru a bezpečí. Mohou zde být doléčeny, trávit zde pokojnou rekonvalescencí, nebo se prostě „jen“ v bezpečí a klidu vyspat, hrát si s kamarády a celkově se zklidnit. Chceme umožnit, aby alespoň s některými dětmi mohl být jeden z rodičů nebo lidé, na které jsou zvyklé.

Prostory pro léčbu a rekonvalescenci budou také sloužit fyzicky a mentálně postiženým dětem a dětem po úrazech. Děti budou mít k dispozici například koupele, zábaly, neagresivní způsoby léčby, cvičební, masážní a rehabilitační prostory, jízdu na koních, zklidňující prostory, hřiště, umělecká a řemeslné dílny, kulturní prostory a podobně. S dětmi by měli mít možnost být zde ubytováni i jejich rodiče, nebo alespoň jeden z rodičů.

Kromě ubytování pro děti budou v pivoňském klášteře také kvalitní byty pro seniory, kterým chceme nabízet v klášteře zaměstnání. Velmi se nám líbí myšlenka, že o děti se budou starat také babičky a dědečkové.

Knihovna a kulturně-společenské centrum

Pivoň leží v regionu, kterým procházely dějiny, občas s pořádným lomozem. V některých případech snad ani nelze říci, že by zde dějiny „procházely“, ony přímo „prošly těžkým krokem“. Následky těžkého kroku dějin jsou v bývalém pivoňském klášteře i okolí patrné dodnes. Shromažďování dokumentů, knih, studií, písemných a obrazových památek, záznamů i vzpomínek bude sloužit ekumenická a politologická knihovna a archiv regionu. Písemnosti budou shromažďovány jednak s přihlédnutím k historii regionu, ale současně – neboť region samozřejmě nelze oddělit od území státu a celého kontinentu – také k historii soužití národů, národností, náboženství atd. v celé Evropě.

Veškeré materiály budou nejen shromažďovány a tříděny, ale také zpracovávány a postupně vydávány v knižní nebo elektronické podobě. Dále se k těmto tématům budou v aule a dalších prostorách pivoňského kláštera konat semináře, přednášky, menší či střední konference, setkávání občanů apod.

Další využití

Dětem, babičkám, dědečkům i dalším „klášterníkům“, hostům a návštěvníkům budou sloužit jednak řemeslné a umělecké dílny, zejména keramická dílna, dřevařská dílna, kovářská dílna, sklářská dílna, a dále rovněž malířský atelier, umělecká (především obrazová a fotografická) galerie a okrasná a meditační zahrada.

Klášter poskytne také solidní ubytování zájemcům o krásnou přírodu na klidném a čistém místě; lidem, kteří přijedou na rekreaci do pivoňského kláštera kvůli kráse místa, objektu a s vědomím, že každá koruna, kterou zde utratí, bude sloužit potřebným lidem.